

12. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

1. Ünite

1. İslam'ın ilme verdiği önemin farkında olan Müslüman düşünür ve bilim adamları, din bilimlerinin yanı sıra sosyal bilimler, matematik ve fen bilimleri gibi pek çok alanda da önemli çalışmalar yapmışlardır. Öyle ki Müslüman bilim adamlarının sözü edilen alanlarda geliştirdikleri görüş, teori ve buluşlar günümüzdeki birçok bilimsel gelişmenin önünü açmıştır.

Buna göre aşağıdaki Müslüman bilginlerden hangisi diğerlerinden farklı bir alanda yaptığı çalışmalarla tanınmıştır?

A) Battani
B) Harezmi
C) Uluğbey
D) Ali Kuşçu
E) İbn-i Haldun

2.
- Genç yaşta önemli eserler yazmıştır.
- Yaşadığı asra kendi adı verilmiştir.
- Astronomi, matematik ve tabiat bilimleri üzerinde çalışmıştır.
- Dünya'nın döndüğünü söylemiş ve elips şeklinde hareket ettiğini iddia etmiştir.

Hakkında bilgi verilen Müslüman bilgin aşağıdakilerden hangisidir?

A) Biruni
B) Farabi
C) Harezmi
D) İbn-i Sina
E) İbnü'l-Heysem

3. Aşağıda İslam medeniyetinde öne çıkan kurumların tanımları verilmiştir.

- Astronomik gözlemler yapmak amacıyla kurulmuş olan yapılardır.
- Yüksek seviyede ilmî araştırmalar ve tercüme faaliyetlerinin yapıldığı eğitim kurumlarıdır.
- Eğitim ve öğretim kurumlarının genel adıdır.
- Hastaların nitelikli personel tarafından karşılandığı ve bakıldığı hastanelerdir.

Buna göre verilen tanımlar ile aşağıdaki kurumlar eşleştirildiğinde hangisi dışta kalır?

A) Beytü'l-hikme B) Dâru'l-kurra C) Bimaristan D) Rasathane E) Medrese

4. Kimya alanında yapmış olduğu çalışmalar ile tanınır. Hücrelerin hasar gören DNA'ları nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları sayesinde, 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü'nü kazanmıştır. Böylelikle İslam dünyasının ve ülkemizin yüz akı olmuştur.

Bu metinde tanıtılan ünlü Türk kimyacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Cahit Arf B) Ali Kuşçu C) Mehmet Öz D) Aziz Sancar E) Halil İnalcık

5. Tabloda Müslüman bilim adamları ve katkı sundukları bilim dalları verilmiştir:

Bilim Adamı	Yaptığı Çalışmalar
Ali Kuşçu	Astronomi
Uluğ Bey	Felsefe
Evliya Çelebi	Coğrafya
Cabir b. Hayyân	Kimya
İbn Sina	Tıp

Buna göre yapılan eşleştirmelerden hangisi yanlış verilmiştir?

A) Evliya Çelebi B) Ali Kuşçu C) Uluğ Bey D) İbn Sina E) Cabir b. Hayyân

6. Kur'an-ı Kerim'de henüz çocuk yaşta Allah'ı arama gayreti içerisinde bulunan Hz. İbrahim şöyle anlatılır:

"Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. 'İşte Rabb'im budur.' dedi. Yıldız batınca da 'Batanları sevmem.' dedi. Ay'ı doğarken görünce, 'Rabb'im budur.' dedi. O da batınca, 'Rabb'im bana doğru yolu göstermezse elbette yolunu şaşırmış kimselerden olurum.' dedi. Güneşi doğarken görünce, 'Rabb'im budur; zira bu daha büyük.' dedi. O da batınca dedi ki: 'Ey kavmim! Ben, sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben, onun birliğine inanarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim."

(En'âm suresi 76-79. ayetler)

Bu ayetlerde Kur'an'ın akla yüklediği görevi en iyi ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) İhlas B) İhsan C) Tefekkür D) Taassup E) Tevekkül

7 ve 8. soruyu aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Allah'ın, sonsuz ilim ve kudreti ile yarattığı evrene kurmuş olduğu sistem belirli kurallar çerçevesinde işlemektedir. Bu konuda Fetih suresi, 23. ayette: "Bu, Allah'ın öteden beri uygulanıp gelen kanunudur, Allah'ın kanununda bir değişiklik bulamazsın." buyrularak evrendeki düzen üzerinde Allah'ın hâkimiyetine vurgu yapılmaktadır. Yaratılmış olan her varlık, bu sistemin işleyişi içerisinde yaşamını devam ettirir. Bu bağlamda akıllı bir varlık olarak yaratılan insan bu düzeni korumak ve devam ettirmek için çalışmalı, kendisine ve çevresine zarar verici tutumlardan uzak durmalıdır.

7. Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, Allah'ın yeryüzüyle ilgili sorumluluklar yüklediği bir varlıktır.
B) İnsanlar dünyada yaptıkları davranışların karşılığını görecektir.
C) Allah evrene ilk hareketi verdikten sonra onu kendi haline bırakmıştır.
D) Evrende düzenli işleyen bir sistem olmasaydı insanoğlu bilim üretemezdi.
E) Allah'ın evrene koymuş olduğu kurallar zaman içerisinde değişebilmektedir.

8. Bu parçada anlatılmak istenen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tevekkül B) Tefekkür C) Habibullah D) Kelamullah E) Sünnetullah

9. Kur'an-ı Kerim'in ilk mesajının "Oku!" emriyle başlaması ve birçok ayette akletmeye, düşünmeye, araştırmaya yönlendirmesi, bununla birlikte Hz. Muhammed'in (sav.) ilme verdiği önem Müslümanları büyük bir hevesle; anlama, merak etme, araştırma, öğrenme, yazma gibi faaliyetlere yöneltti. Böylece İslam coğrafyasında tefsir, hadis, fıkıh gibi dinî ilimlerin yanında felsefe, mantık, matematik gibi fennî ilimlerin gelişmesinin de önü açılarak büyük bir medeniyetin temelleri atılmış oldu.

Bu metinden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Din, bilimi teşvik etmiştir.
B) Din mutlak bilgiye ulaşmada yeterlidir.
C) Müslümanlar bilimin başlatıcısı olmuştur.
D) Duyu organlarıyla elde edilen bilgi kesinlik ifade eder.
E) İslam medeniyeti batı toplumlarını etkisi altına almıştır.

10. I. "Allah geceyi gündüze, gündüzü geceye çevirir; gören ve düşünenler için bunlardan alınacak ibretler vardır."
(Nûr suresi; 44. ayet)

II. "İnsan, 'Ben öldükten bir süre sonra sahiden yeniden hayata döndürülecek miyim?' diyor. İnsan, daha önce hiçbir şey değil iken kendisini yarattığımızı düşünmez mi?"
(Meryem suresi, 66 ve 67. ayetler)

III. "Onlar bu söz (Kur'an) üzerinde hiç düşünmezler mi? Yoksa kendilerine, daha önce atalarına gelmeyen bir şey mi geldi?"
(Mü'minûn suresi; 68. ayet)

IV. "Onlar ayakta dururken, otururken, yatarken hep Allah'ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışını düşünürler: 'Rabb'imiz! Sen bunu boş yere yaratmadın, seni tenzih ve takdis ederiz. Bizi cehennem azabından koru!' derler."
(Âl-i İmrân suresi; 191. ayet)

V. "Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse, şüphesiz ona çokça hayır verilmiş demektir. Bunu ancak akıl sahipleri anlar."
(Bakara suresi; 269. ayet)

Kur'an'ın insan aklına yüklediği amaçlar düşünüldüğünde verilen ayetlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Birinci ayette evrendeki uyum ve düzenden ders çıkarmamız istenmektedir.
B) İkinci ayette akıl yürüterek doğruya ulaşmanın önemine vurgu yapılmaktadır.
C) Üçüncü ayette vahyin akıldan öncelikli olduğuna değinilmektedir.
D) Dördüncü ayette ince bir kavrayışla yaratılış amacının anlaşılması beklenmektedir.
E) Beşinci ayette düşünüp anlamanın ayrıcalığı üzerinde durulmaktadır.

11. İslam dünyasında 7. yüzyılda başlayan ilim ve düşüncedeki gelişim, 10. yüzyılda tam anlamıyla zirveye ulaşmıştır. Bu dönemde Müslümanlar arasında ilim dallarının tasnifini yapmak üzere eserler yazılmaya başlanmıştır. Birbirinden farklı olarak çok sayıda sınıflandırma yapan âlimler arasında en önemlileri Farabi, Gazali, Taşköprüzade ve Kâtip Çelebi'dir.

Bu parçada anlatılanlar İslam dünyasıyla ilgili,

I. dünyevi ilimlerin ön plana çıktığının,
II. ilmi çalışmaların giderek çeşitlendiğinin,
III. bazı isimlerin ilimde öncü kabul edildiğinin

durumlarından hangilerinin göstergesidir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

12. Tarihi bir kurumun duvarında “Ruh ve sinir hastalarının musiki ile tedavi edilmesine müzikoterapi denir. Tarihi bilgilerimize göre ruh ve sinir hastalarının müzik yoluyla tedavi edilmesi meşhur filozof el-Kindî'ye (ö. 866) kadar ulaşır. Yakın zamana kadar Avrupa'da ruh ve sinir hastalarının tedavi edilmek yerine, şiddet sayılabilecek tedavi yöntemleriyle karşılaştıkları, buna karşın Müslümanların bu alanda çok önde oldukları görülür.” bilgisinin yazılı olduğu görülmektedir.

Buna göre bu tarihi kurumun aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Han B) Camii C) Rasathane D) Dâru'ş-Şifa E) Beytü'l Hikme

13. Kur'an-ı Kerim'de yer alan Allah'ın mesajları, insanların hayatına yön vermek için göndermiştir. Bu nedenle Kur'an, muhatabının anlaması gereken bir kitaptır. Kur'an'ı daha doğru anlamak için bir bütün içerisinde ele almak, ayetleri belli usuller çerçevesinde değerlendirmek gerekir. İslam âlimleri de bu amaçla Allah'ın gönderdiği vahiydeki muradını insanın gücü oranında bulmaya ve kavramaya çalışmışlar, Kur'an ayetlerini indiriliş zamanı, sebebi gibi belli esaslara bağlı olarak yorumlamışlardır.

Bu parça öncelikli olarak aşağıdaki ilim dallarından hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Fıkıh B) Tefsir C) Hadis D) Akaid E) Kelam

14. İslam dünyasına tercüme yoluyla giren felsefe Müslüman filozoflar eliyle hikmete dönüşmüş ve yepyeni hâliyle bu alanda bir çığır açmıştır. İslam felsefesinin diğer felsefe geleneklerinden en önemli farkı, düşünce dünyasına kelamcıları, tasavvufçuları ve hukukçuları katmış olmasıdır. İslam tarihinde, bu alanda birçok filozof yetişmiştir. Kindi, Farabi, İbn Sina, Gazali ve İbn Rüşd bunlardan bazılarıdır. Felsefe, bu kişilerin elinde Müslüman coğrafyada pek çok insana hitap edebilmiştir.

Bu metinle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İslam felsefesi özgün bir yapıya sahiptir.
B) İslam dünyası felsefeyle geç bir dönemde karşılaşmıştır.
C) İslam dünyasında felsefeye karşı farklı tepkiler gelmiştir.
D) İslam felsefecilerinin görüşleri batıda büyük ilgi görmüştür.
E) İslam felsefesine ait eserler günümüzde etkisini devam ettirmektedir.

15 ve 16. soruyu aşağıdaki ayetlere göre cevaplayınız.

“Allah’ın gökten su indirdiğini görmez misin? Sonra onunla renk ve çeşitleri farklı ürünler çıkardık. Dağların da farklı renklerde; beyaz, kırmızı, simsiyah yolları, kısımları vardır. Aynı şekilde, insanlardan, binek hayvanlarından ve eti yenen hayvanlardan da farklı tür ve renklerde olanlar var. Kulları içinden ancak bilenler, Allah’ın büyüklüğü karşısında heyecan duyarlar. Şüphesiz Allah üstündür, çokça bağışlayıcıdır.”

(Fâtır suresi; 27 ve 28. ayetler)

15. Bu ayetlerden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Allah’ın yarattıklarını görüp gözettiği
B) Tabiatın büyük bir sanat eseri olduğu
C) İnsanın bilgisi arttıkça Allah’a olan saygısının da artacağı
D) İnsanların farklı niteliklerde yaratılmasının Allah’ın tercihi olduğu
E) Evrendeki ayrıntıları tanımadan iman etmenin mümkün olamayacağı

16. Bu ayetleri kendisine rehber edinen bir kişiden aşağıdaki İslam’ın yasakladığı tutumlardan hangisini yapması beklenmez?

A) Hile
B) Irkçılık
C) Cimrilik
D) Gösteriş
E) Emanete ihanet etmek

17. İslam medeniyetinin önemli bilginlerinden olan Harizmi, gözün tabakalarına dair anatomik terimlerden, halk ilaçlarına ilişkin farmakolojik terimlere kadar ayrıntılara inmektedir. Kanser başta olmak üzere, mafsal veremi, veba gibi hastalıkların tanımını yapmakta ve döneminde geliştirilen ilaçları kategorik olarak zikretmektedir.

Bu metinden Harizmi ile ilgili,

I. Tıp ilmine önemli katkıları olmuştur.

II. Eserleri ilim çevrelerinde ilgi görmüştür.

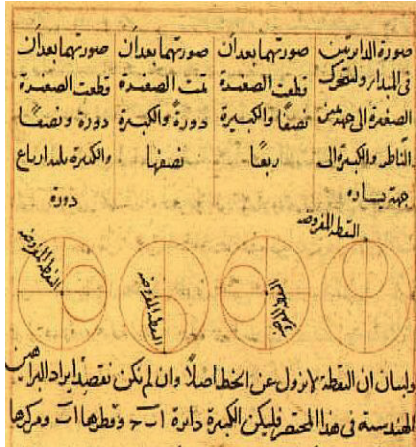
III. Birçok hastalığın tedavi yöntemini bulmuştur.

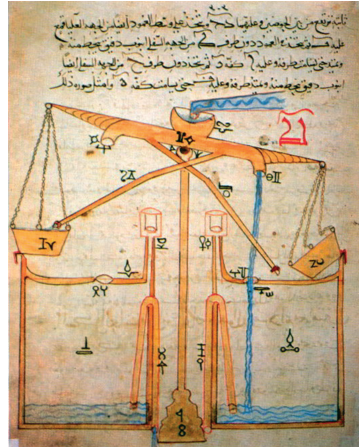
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

18. Aşağıda Müslüman bilim adamlarının yaptığı çalışmalara örnekler verilmiştir.

Piri Reis'in Dünya Haritası

Tûsî Çifti teorisi

El-Cezeri'nin icat ettiği iki şamandıralı fıskiye

Bu bilgilerden hareketle aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Batı medeniyetinin bilimsel çalışmalarda Müslümanlardan etkilendiğine

B) Toplumsal hayatı kolaylaştırıcı çalışmalar yapıldığına

C) Müslümanların bilimin gelişmesine katkı sağladıklarına

D) Müslümanların farklı alanlarda çalışmalar yaptığına

E) Müslümanların ilerici bir vizyona sahip olduklarına

19. Müslüman bilim adamları dinî ilimlerin yanında özellikle astronomi, tıp, fizik, kimya coğrafya, matematik vb. fenni ilimlerde de çığır açacak çalışmalar yapmışlardır.

Buna göre aşağıdaki bilim adamlarının hangisi farklı bir alanda yaptığı çalışmalarla tanınmaktadır?

A) Ali Kuşçu B) Harizmi C) Uluğ Bey D) Sind b. Ali E) Ferazi

20. Küçük kan dolaşım ile birlikte kılcal damar ve koroner dolaşımları da ilk keşfeden kişi olmasıyla tanınmıştır. Zira bunlar dolaşım sisteminin temelini oluşturmaktadır; nitekim kendisi bu keşifleri sebebiyle dolaşımsal fizyolojinin babası ve "Orta Çağın en büyük fizyoloğu" olarak kabul edilmektedir.

Metinde sözü edilen Müslüman bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) İbn Sina B) El- Kindi C) İbnu'n-Nefis D) Akşemseddin E) Sabit b. Kurra

21. Aşağıda Kur'an'ın akla yüklediği önemli bir takım işlevsel görevlerden bahseden ayetler verilmiştir:

- İbret almak (itibâr) (Nûr suresi, 44. ayet)
- Akıl yürütmek (nazar) (Nahl suresi, 66. ayet)
- Derinliğine düşünmek (tedebbür, tefekkür) (Mü'minûn suresi, 68. ayet)
- İnce bir kavrayışa sahip olmak (tefakkuh) (Âl-i İmrân suresi,191. ayet)
- Düşünüp anlamak (tezekkür) (Bakara suresi, 269. ayet)

Buna göre, Kur'an'ın bu mesajları doğrultusunda,

I. Akıl tek bilgi kaynağı olarak görülmeye başlamıştır.
II. Müslümanların bilimsel çalışmalara olan ilgisi artmıştır.
III. Müslümanlar arasında sorgulayarak anlama ve kavrama bilinci oluşmuştur.

durumlarından hangilerinin ortaya çıktığı söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

22. Bilim, Allah tarafından kâinata konulan ve işletilen sistemin akıl, deney ve gözlem metodu ile araştırılması ve bu sistem içindeki sebep sonuç ilişkilerinin keşfedilerek sistematik bir biçimde insanlığın hizmetine sunulmasıdır. Düşünen ve sorgulayan bir varlık olan insan, Hz. Âdem'den beri tabiat olaylarının nasıl meydana geldiğini, içinde yaşadığı gezegenle diğer gezegen ve yıldızlar arasında nasıl bir ilişki olduğunu merak etmiştir. Bu merak, insanlığı araştırmaya sevk etmiş ve insanoğlu yaptığı keşiflerle bilimin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Bu metinden bilimsel faaliyetler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Kendine özgü yöntem ve kurallarla yapılır.
B) Akıl sahibi insanın olduğu her yerde bilim de vardır.
C) İnsanların hayatlarını kolaylaştırıcı pek çok faydaları olmuştur.
D) Evrendeki düzenli işleyiş sayesinde gerçekleşmektedir.
E) Dinî metinlerin etkisiyle yeni bir boyut kazanmıştır.